

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2008. október 31.

BOLGÁR NYELV

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

I. Olvasott szöveg értése

Ha többféle válasz is elfogadható, a javítási kulcs tartalmazza a szövegből adódó lehetséges válaszokat, illetve azokat a tartalmi elemeket, amelyeket a jó válasznak tartalmaznia kell.

A feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékeljük, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat csak akkor vesszük figyelembe, ha azok a válasz érthetőségét akadályozzák.

Amennyiben több választ írt be a vizsgázó, a válasz akkor sem fogadható el, ha tartalmazza a helyes megoldást.

Javítás közben minden feladat végén (a lap alján) a feladatban szereplő összes kérdéshez tartozó egy-egy szürke négyzetbe, kérjük, írja be a következő kódokat:

- 1 = jó válasz
- 0 = nem elfogadható válasz
- Amennyiben nincs válasz, a négyzetet hagyja üresen!

Például:

1.	2.	3.	4.
1	0	1	

A példában az első és a harmadik kérdésre helyes a válasz, a másodikra nem fogadható el, a negyedik kérdésre pedig nem válaszolt a vizsgázó.

Minden feladat végén (a lap alján a kérdéseket jelölő szürke négyzetben) két külön rubrika található. Az egyikbe előre beírtuk az elérhető maximális pontszámot, a másikba, kérjük, írja be a feladatban a vizsgázó által elért összpontszámot.

Például:

Max.	Elért
4	2

A feladatlap végén található összesítő táblázatba, kérjük, írja be a részeredményeket (az egyes feladatok eredményeit) és az elért összpontszámot.

Задача 1: Вярно или невярно е според информацията от текста.

	Вярно	Невярно
0.	X	
1.	X	
2.		X
3.		X
4.		X
5.	X	
6.	X	
7.		X
8.	X	
9.		X
10.	X	

Задача 2: Срещу всяко изречение в таблицата изпишете цифрите от 1 до 10, като спазвате последователността (поредността) на информацията в текста.

0.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
0	3	8	7	1	5	9	2	4	6	10

Задача 3: Като се ръководите от смисъла, на мястото на многоточията в текста изпишете точната дума, която ще откриете в таблицата.

0.	дупка
21.	завиждаме
22.	покрай
23.	по-безопасни
24.	животните
25.	пирамидите
26.	опитомяват
27.	колелото
28.	неравни
29.	километра
30.	фургони

II. Nyelvhelyesség

A javítási útmutató tartalmazza az összes elfogadható választ.

Amennyiben a válasz helyesírási hibát tartalmaz, nem fogadható el. Amennyiben több választ írt be a vizsgázó, a válasz akkor sem elfogadható, ha tartalmazza a helyes megoldást.

A vizsgarészben szerzett pontok vizsgaponttá való átalakítása az útmutató alapján történik.

Javítás közben minden feladat végén (a lap alján) a feladatban szereplő összes kérdéshez tartozó egy-egy szürke négyzetbe, kérjük, írja be a következő kódokat:

- 1 = jó válasz
- 0 = nem elfogadható válasz
- Amennyiben nincs válasz, a négyzetet hagyja üresen!

Például:

1.	2.	3.	4.
1	0	1	

A példában az első és a harmadik kérdésre helyes a válasz, a másodikra nem fogadható el, a negyedik kérdésre pedig nem válaszolt a vizsgázó.

Minden feladat végén (a lap alján a kérdéseket jelölő szürke négyzetben) két külön rubrika található. Az egyikbe előre beírtuk az elérhető maximális pontszámot, a másikba, kérjük, írja be a feladatban a vizsgázó által elért összpontszámot.

Például:

Max.	Elért
4	2

A feladatlap végén található összesítő táblázatba, kérjük, írja be a részeredményeket (az egyes feladatok eredményeit) és az elért összpontszámot, illetve a mellékelt táblázat segítségével megállapított vizsgapontokat.

Задача 1: Разкрийте скобите, като изберете нужния предлог.

0.	на
1.	в
2.	от
3.	за
4.	над
5.	през
6.	пред
7.	освен
8.	сред
9.	със
10.	до

Задача 2: Изберете от таблицата нужния глагол за всяко изречение и го променете съобразно контекста в минало свършено или минало несвършено време.

0.	минах
11.	излетяхме
12.	снихме
13.	свързваше
14.	пренасяха
15.	беше
16.	пътуваха
17.	се сприятелиха
18.	се изненадахме
19.	си представях
20.	участвах

Задача 3: Като се ръководите от книжовноезиковите норми, изберете точната дума от скобите.

0.	отдавна
21.	лов
22.	изминал
23.	продължителността
24.	пясъкът
25.	сенките
26.	нощта
27.	изтичала
28.	италианецът
29.	обикновените
30.	атомни

Задача 4: Изберете верния отговор.

0.	31.	32.	33.	34.	35.	36.	37.	38.	39.	40.
б	а	в	а	г	б	в	в	а	г	б

Átszámítási táblázat

Feladatpont	Vizsgapont
1	1
2	1
3	2
4	3
5	4
6	4
7	5
8	6
9	7
10	7
11	8
12	9
13	10
14	10
15	11
16	12
17	13
18	13
19	14
20	15
21	16
22	16
23	17
24	18
25	19
26	19
27	20
28	21
29	22
30	22
31	23
32	24
33	25
34	25
35	26
36	27
37	28
38	28
39	29
40	30

III. Hallott szöveg értése

Ha többféle válasz is elfogadható, a javítási útmutató tartalmazza a szövegből adódó lehetséges válaszokat, illetve azokat a tartalmi elemeket, amelyeket a jó válasznak tartalmaznia kell. A zárójelben szereplő szavak, kifejezések nem feltételei a válasz elfogadhatóságának.

A feladatokat kizárólag tartalmi szempontok alapján értékeljük, azaz a nyelvtani és a helyesírási hibákat csak akkor vesszük figyelembe, ha azok a válasz érthetőségét akadályozzák.

Amennyiben több választ írt be a vizsgázó, a válasz akkor sem fogadható el, ha tartalmazza a helyes megoldást.

Javítás közben minden feladat végén (a lap alján) a feladatban szereplő összes kérdéshez tartozó egy-egy szürke négyzetbe, kérjük, írja be a következő kódokat:

- 1 = jó válasz
- 0 = nem elfogadható válasz
- Amennyiben nincs válasz, a négyzetet hagyja üresen!

Például:

1.	2.	3.	4.
1	0	1	

A példában az első és a harmadik kérdésre helyes a válasz, a másodikra nem fogadható el, a negyedik kérdésre pedig nem válaszolt a vizsgázó.

Minden feladat végén (a lap alján a kérdéseket jelölő szürke négyzetben) két külön rubrika található. Az egyikbe előre beírtuk az elérhető maximális pontszámot, a másikba, kérjük, írja be a feladatban a vizsgázó által elért összpontszámot.

Például:

Max.	Elért
4	2

A feladatlap végén található összesítő táblázatba, kérjük, írja be a részeredményeket (az egyes feladatok eredményeit) és az elért összpontszámot.

Задача 1: Вярно или невярно е според текст №1.

	Вярно	Невярно
0.		X
1.	X	
2.	X	
3.		X
4.	X	
5.		X
6.		X
7.	X	
8.		X
9.		X
10.	X	

Текст №1*Айфеловата кула*

През 1889 година в Париж се състояло голямо международно изложение. Тази кула била построена специално за него и била назована на името на създателя ѝ - инженер Александър-Гюстав Айфел. Всички били смаяни, никога дотогава не било изградено нещо подобно. Когато я построили, Айфеловата кула била висока едва триста метра. Но радио- и телевизионните антени, поставени по-късно, са увеличили височината ѝ на 321 метра. Колкото и да е странно, кулата била изградена бързо - само за година и пет месеца. Днес, когато мислим за Париж, винаги си представяме Айфеловата кула. Тя се възприема като символ на френската столица и милиони туристи се качват на върха, за да се любуват на прекрасната гледка към Париж. Но през 1889 година, когато е построена, кулата била критикувана от мнозина. Те били убедени, че тя е прекалено модерна за традиционния силует на Париж.

Днес с образа на кулата се разпространяват десетки милиони картички. Освен това всекидневно се правят снимки от туристи, които след това се любуват на спомените си от това място. Според предварителни изчисления на известна американска агенция, Айфеловата кула е могъщо икономическо предприятие, а не само символ на Париж, не просто атракция. Това предприятие трупа милиони долари – много повече, отколкото корпорации като „Дженеръл Моторс“, „Мерцедес“ и „БМВ“, взети заедно.

През града тече река Сена. На десния ѝ бряг се намират музеят Лувър. В него има картини на известни художници от различни епохи. Картините се охраняват със специални средства. За реставрирането им всяка година се отделят над 2 милиона евро. В Париж има и редица други забележителности. На левия бряг на река Сена са Университетът, Студентският квартал, както и споменатата Айфелова кула. Катедралата "Нотр Дам" е разположена на остров в река Сена. Туристите често посещават и Парижката опера, която е символ на класическата френска култура.

Задача 2: На мястото на многоточието напишете точната дума според текст №2.

0.	<i>страна</i>
11.	кората
12.	непознати
13.	се ориентирали
14.	течения
15.	специални
16.	компасът
17.	стъпки
18.	всевъзможни
19.	тайнствени
20.	пространство

Текст №2

Намиране на правилния път

Изгубвали ли сте се в гора? И как намирате пътя? Едно от правилата помним всички – че северната страна е по-влажна. Затова по кората на дърветата точно от север растат мъхове и лишей. Препоръките са много, но най-добрият съвет е съвсем прост – да не скитаме из непознати местности. Или пък винаги да имаме добра карта, да сме проучили пътя; да сме се консултирали с по-опитни от нас.

Накратко казано, всеки пътешественик трябва да знае в каква посока се движи. Много отдавна пътуващите се ориентирали по нещата в природата – дори и нощно време: те търсели Полярната звезда, за да намерят север и юг. За да намерят изток и запад, наблюдавали къде изгрява и залязва слънцето. Ветровете и морските течения помагали на морските пътешественици да намерят пътя. Те следели и птиците, които летели към сушата. Също така със специални приспособления измервали височината на слънцето и на звездите над хоризонта, за да определят къде се намират. Така изчислявали географската дължина и ширина и разбирали докъде са се придвижили. По-късно бил открит компасът, който улеснил пътуването, тъй като едната му стрелка винаги сочи на север.

Пътешествениците трябвало да могат да намерят пътя си за връщане вкъщи и да покажат на другите хора къде са ходили и как да минат по техните стъпки. Така те започнали да чертаят карти, които показват формата на земята, колко далеч е едно място и как се стига дотам. Днес съществуват всевъзможни карти. Те често са цветни и имат означения, които показват къде се намират различните неща. Всяка карта си има легенда, в която се обяснява какво означават съответните знаци. Някои от пътешествениците си служат и със свои собствени знаци, които никой друг не разбира. Легендите за скрити съкровища винаги се свързват с тайнствени знаци. Съвременните карти се изработват с помощта на спътникови снимки. Най-слабо проучени са океанското дъно и космическото пространство.

Задача 3: Дайте кратък отговор според текст №3.

0.	На лекаря.
21.	На линейките.
22.	Като лекар и хирург.
23.	Около 460 г. пр. н. е.
24.	На остров Кос.
25.	С религията и магиите.
26.	В помощта на духове и свръхестествени сили.
27.	Морален.
28.	Да помогне на болния (а не да стане богат или прочут).
29.	Разумни, грижливи и скромни.
30.	Лекарска тайна.

Текст №3

Бащата на медицината

На всички ни се налага да ходим на лекар. Прием лекарства, спазваме диети, не прием определени напитки – все по препоръка на лекуващия ни лекар. По улиците на градовете непрекъснато се чува тревожният вой на линейките. Те бързат, защото някой се нуждае от спешна медицинска помощ. Лекарят е основна фигура в съвременното общество. И всеки лекар знае името на Хипократ.

В медицината Хипократ е известен като лекар и хирург. Но ние говорим за него и като за учен човек. В древна Гърция тази талантлива личност била известна и като художник. Роден е около 460 г. пр. н. е. и дълго време живял на остров Кос, където ръководел медицинското училище и болницата. Неговите съчинения и съчиненията на колегите и студентите му спомагат за поставянето на основите на съвременната медицина.

В древна Гърция медицината се свързва с религията и магиите. Хипократ и колегите му се опитват да насърчават прост и разумен подход към медицината. Те не вярват в помощта на духове и свръхестествени сили за лечението на болния. Те проповядват, че лекарят трябва да прегледа внимателно пациента и да се опита да открие, т. е. да диагностицира, болестта, като съди по състоянието му, а не по разказите на околните или по религиозни "знаци". Лекарят също така следва да търси причините за заболяването в околната среда, в храната или в напитките, или на работното място и да дава съвети за профилактика. Лекарят трябва да предписва лечение само когато е необходимо. Хипократ правилно осъзнава, че организъмът притежава удивителната способност сам да се справя с по-леките болести. Понякога ненужното лечение може да има странични действия и да влоши нещата.

Хипократ и колегите му изработили морален кодекс за начина на мислене и поведение на лекаря. Според тях главната цел на лекаря е да помогне на пациента, а не да стане богат или прочут. Лекарите трябва да бъдат разумни, грижливи и скромни. Освен това, когато лекарят получи лична информация за пациента, би следвало да не я споделя с други хора. Този принцип се нарича "лекарска тайна" и се спазва и днес.

IV. Íráskészség

1. feladat

Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról

Értékelési szempontok	Pontszám
A feladat teljesítése és a szöveg hosszúsága	4 pont
Érthetőség; nyelvi megformálás	5 pont
Íráskép	1 pont
Összesen	10 pont

Amennyiben a dolgozat „A feladat teljesítése és a szöveg hosszúsága” szempont alapján 0 pontos, akkor az összpontszám is 0 pont.

Az értékelési szempontok kifejtése

- **A feladat teljesítése és a szöveg hosszúsága**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó megvalósította-e a kommunikációs szándékot, azaz megfelelően dolgozta-e ki a témát; megfelelő hosszúságú szöveget hozott-e létre. Nem kell pontot levonni azért, ha a szöveg hosszabb 120-150 szónál.

- **Érthetőség; nyelvi megformálás**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által létrehozott szöveg érthető-e az olvasó számára, az esetlegesen előforduló nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák a megértést nem akadályozzák-e.

- **Íráskép**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy milyen a szöveg írásképe, mennyire olvasható; a törlések és javítások mennyiben zavarják a szöveg áttekinthetőségét.

Értékelési skála**1. A feladat teljesítése és a szöveg hosszúsága**

4 pont	3-2 pont	1 pont	0 pont
A vizsgázó tökéletesen megvalósította a kommunikációs célt; megfelelően dolgozta ki a feladat minden részletét, és elérte a minimális szövegmennyiséget (120 szó).	A vizsgázó nagyrészt megvalósította a kommunikációs célt; egy-két részlettől eltekintve általában megfelelően dolgozta ki a feladatot, és legalább 120 szó hosszúságú szöveget hozott létre.	A vizsgázó részben valósította meg a kommunikációs célt; félreértette, illetve nem megfelelően dolgozta ki a feladat bizonyos részeit, a létrehozott szöveg 120 szónál rövidebb.	A vizsgázó nem valósította meg a kommunikációs célt; félreértette, illetve nem megfelelően dolgozta ki a feladatot, a szöveg 60 szónál rövidebb.

2. Érthetőség; nyelvi megformálás

5 pont	4-3 pont	2-1 pont	0 pont
A szöveg, egy-két kisebb pontatlanság ellenére, az olvasó számára tökéletesen érthető és követhető.	A szöveg a nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák ellenére az olvasó számára nagyjából érthető és követhető.	A szöveg a nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák következtében nehezen érthető és követhető, illetve félreérthető.	A szöveg a nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák miatt nem érthető és nem követhető.

3. Íráskép

1 pont	0 pont
Olvasható kézírás, áttekinthető törlések és javítások.	Olvashatatlan kézírás.

2. feladat (az ① és ② variáció közül választott feladat)**Összefoglaló táblázat az értékelési szempontokról**

Értékelési szempontok	Pontszám
A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése	5 pont
Hangnem, az olvasóban keltett benyomás	2 pont
Szövegalkotás	4 pont
Szókincs, kifejezőmód	4 pont
Nyelvhelyesség, helyesírás	4 pont
Íráskép	1 pont
Összesen	20 pont

Amennyiben a dolgozat „A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése” szempont alapján 0 pont, akkor az összpontszám is 0 pont.

Az értékelési szempontok kifejtése

- **A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó hogyan valósította meg a kommunikációs célt; hány irányító szempontra tért ki, és milyen mélységben tárgyalta azokat. Nem kell levonni pontot, ha a szöveg hosszabb 200-250 szónál.

- **Hangnem, az olvasóban keltett benyomás**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által létrehozott szöveg hangneme és stílusa megfelel-e a közlési szándéknak, valamint az írásmű szerzője és olvasója közötti viszony-nak; az olvasóban a szerző szándékának megfelelő benyomást kelti-e.

- **Szövegalkotás**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy logikus-e az irányító szempontok elrendezése és a szöveg gondolatmenete, megfelelő-e a gondolati tagolás, azaz van-e bevezetés és befejezés; a vizsgázó hogyan alkalmazza a szövegösszefüggés tartalmi és nyelvi elemeit (előre- és visszautalás eszközei, névmások, kötőszók stb.).

- **Szókincs, kifejezőmód**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által használt szókincs megfelel-e a témának, a szituációnak és a közlési szándéknak; a szóhasználat a emelt szintnek megfelelő változatosságot mutat-e.

- **Nyelvhelyesség, helyesírás**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy a vizsgázó által létrehozott szöveg megfelel-e a mondattan, az alaktan és a helyesírás normáinak; az esetlegesen előforduló nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák mennyiben akadályozzák az olvasót abban, hogy a szöveget teljes egészében megértse.

- **Íráskép**

Ezen a szemponton belül azt értékeljük, hogy milyen a szöveg írásképe, mennyire olvasható; a törlések és javítások mennyiben zavarják a szöveg áttekinthetőségét.

Értékelési skála

1. A feladat teljesítése, a megadott szempontok követése

5 pont	4-3 pont	2-1 pont	0 pont
A vizsgázó tökéletesen megvalósította a kommunikációs célokat. Az irányító szempontokat megfelelően kidolgozta. A szöveg megadott hosszúságú (15% eltérés lehetséges).	A vizsgázó többnyire megvalósította a kommunikációs célokat. Az irányító szempontok közül egyet vagy kettőt megfelelően dolgozott ki, a többit csak részben, illetve egy irányító szempontot megfelelően, az összes többit csak részben.	A vizsgázó részben valósította meg a kommunikációs célokat. Az irányító szempontok közül egyet megfelelően dolgozott ki, ezen kívül még egyet részben, a többit egyáltalán nem, illetve valamennyi irányító szempontot csak részben.	A vizsgázó nem valósította meg a kommunikációs célokat. Az irányító szempontok közül egyet sem dolgozott ki megfelelően, csak néhányat részben, és van olyan is, amelyet egyáltalán nem.

2. Hangnem, az olvasóban keltett benyomás

2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg a szövegfajtanak és a szerző és az olvasó közötti kapcsolatnak megfelelő hangnemben íródott, az olvasóban a szerző szándékának megfelelő benyomást kelt.	A szöveg hangneme következtetlenséget mutat, az olvasóban nem mindig a szerző szándékának megfelelő benyomást kelt.	A szöveg hangneme nem megfelelő, az olvasóban nem a szerző szándékának megfelelő benyomást kelt.

3. Szövegalkotás

4 pont	3-2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése logikus. A gondolati tagolás megfelelő, különül a bevezetés és a befejezés. A szöveg a gondolati tagolást követő bekezdésekből áll. A mondatok szervesen kapcsolódnak egymáshoz.	A szöveg felépítése, az irányító szempontok elrendezése többnyire logikus. A vizsgázó törekszik a gondolati tagolásra, - elkülöníti legalább a bevezetést vagy a befejezést (2 pont), - bekezdéseket alkalmaz (3 pont). A mondatok általában szervesen kapcsolódnak egymáshoz.	A mondanivaló nem mindenütt logikus elrendezésű. A vizsgázó nem törekszik a gondolati tagolásra, hiányzik a bevezetés és a befejezés. A mondatok több helyen nem kapcsolódnak egymáshoz.	A szöveg tagolatlan és áttekinthetetlen, összefüggéstelen mondatokból áll. A szöveg annyira rövid, hogy szöveggéként nem értékelhető.

---

4. Szókincs, kifejezésmód

4 pont	3-2 pont	1 pont	0 pont
A szöveget a témának és a közlési szándéknak megfelelő, változatos, viszonylag bő szókincs jellemzi.	A szöveget a témának és a közlési szándéknak megfelelő szókincs jellemzi. A szókincs korlátai miatt előfordul ismétlés. Néhol nem megfelelő a szóhasználat, ez azonban nem vagy csak kis mértékben nehezíti a megértést.	A szöveget kevésbé változatos, helyenként egyszerű, de még a téma és a közlési szándék szempontjából elfogadható szókincs jellemzi. Sok a szóismétlés. Többször nem megfelelő a szóhasználat, ami néhány helyen jelentősen megnehezíti a mondanivaló megértését.	A szövegben felhasznált szókincs nagyon egyszerű, nem a témának és a közlési szándéknak megfelelő. A nem megfelelő szóhasználat több helyen jelentősen megnehezíti a szöveg megértését.

---

5. Nyelvhelyesség, helyesírás

4 pont	3-2 pont	1 pont	0 pont
A szöveg kevés nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek azonban nem befolyásolják a megértést.	A szöveg több nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek azonban a megértést nem befolyásolják, VAGY csak néhány nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibát tartalmaz, amelyek azonban nehezítik a megértést.	A szövegben sok olyan nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hiba van, amelyek a megértést jelentősen megnehezítik, valamint sok, a megértést nem befolyásoló nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hiba is előfordul benne.	A szöveg a nyelvi (mondattani, alaktani, helyesírási) hibák miatt több helyen nem érthető.

---

6. Íráskép

1 pont	0 pont
Olvasható kézírás, áttekinthető törlések és javítások.	Olvashatatlan kézírás.
